STRONA Kadry+

Wydanie #4 (1/2023)

PIENIĄDZE

Noworoczny przewodnik dla pracownika, rodzica i konsumenta

*Specjalne wydanie magazynu „Strona Kadry+". Zawiera notatki z wystąpień prelegentek i prelegentów trzeciej edycji **Festiwalu Ważnych Spraw**, który odbył się 19 stycznia 2023 r.*

festiwal ważnych spraw

W nowy rok z mądrym rozwojem. Festiwalowe podsumowanie

Już po raz trzeci w nowy rok weszliśmy w towarzystwie idei mądrego rozwoju. W połowie stycznia zorganizowaliśmy **Festiwal Ważnych Spraw**, wydarzenie, które robimy przede wszystkim dla siebie, dla własnego rozwoju i poszerzania horyzontów. Ale wiemy też, że znacznie przyjemniej podróżuje się wspólnie. Dlatego do uczestnictwa w Festiwalu zapraszamy naszych przyjaciół, partnerów biznesowych i wszystkie osoby, które chcą mądrze rozpocząć swój rok.

Na temat przewodni trzeciej edycji Festiwalu wybraliśmy pieniądze. Wiemy, jak ważny to obszar i że jest źródłem wielu zmartwień i stresów. Jednocześnie nie chcieliśmy popadać w dramatyczne tony. Dlatego prelegentki i prelegenci spotkania nie straszyli recesją, ale mówili raczej o tym, jak zrozumieć nasze podejście do pieniędzy. W praktyce oznaczało to, że **mówiliśmy o tym, jak zarządzać finansami rodziny, jak o pieniądzach rozmawiać z dziećmi oraz czy (i kiedy oraz komu) dają one szczęście.**

Niniejsza publikacja, specjalne wydanie naszego magazynu „StronaKadry+", **zawiera notatki z wystąpień, ich podsumowanie i najważniejsze myśli.** Jeśli byliście z nami podczas Festiwalu - to dobra „przypominajka". A jeśli nie byliście, to wartościowa „ściąga", gdzie znajdziecie „grube" myśli, które poprowadzić Was mogą w myśleniu o Waszej relacji do pieniędzy.

W imieniu swoim i całego zespołu meet&grow dziękuję wszystkim uczestnikom, prelegentom i partnerom wydarzenia. Już teraz zapraszam Was na czwartą edycję Festiwalu Ważnych Spraw. Szczegóły podamy wkrótce!

Dawid Zaraziński

Ekspert obszaru pracy oraz jej przyszłości. Redaktor naczelny serwisu StronaKadry.pl oraz dyrektor programowy w meet&grow. Jest twórcą Instytutu Kontekstów Pracy.

wyborcza.biz · REKRUTER · Poradnik Pracownika · Poradnik Przedsiębiorcy · Warszawski Instytut Bankowości 30 lat

PARTNERZY FESTIWALU WAŻNYCH SPRAW

Inflacja i wzrost gospodarczy. Co w gospodarce piszczy?

Pierwszą ekspertką Festiwalu Ważnych Spraw była wybitna ekonomistka i komentatorka życia gospodarczego. Wyjaśniła w jakim miejscu gospodarczo jesteśmy i jaki będzie się 2023 rok.

- **Osłabienia gospodarczego nie rozpoczął COVID.** „Lockdowny" z 2020 roku osłabiły gospodarkę, ale odbiła ona silnie w 2021 roku (odłożona konsumpcja). Wojna w Ukrainie ograniczyła skłonność do inwestowania, ale nie ograniczyła konsumpcji.
- Od 2019 roku inflacja zaczęła się odchylać od celu inflacyjnego, wojna ten proces przyspieszyła.
- Jakie mamy oszczędności? Udział depozytów bankowych w PKB: 2021 - 39,9 proc., 2020 - 41,8 proc., 2019 - 38,5 proc.
- W pandemii oszczędzaliśmy więcej - również dlatego, że mniej było możliwości wydawania.
- Choć nie ma jeszcze konkretnej wartości, to widzimy, że **w 2022 roku wartość oszczędności w bankach wyraźnie spadła** (istotnie poniżej trendu).
- Obserwujemy niepokój wśród oszczędzających, czujemy się niepewnie.
- Pomimo tego, **Polacy całkiem dobrze oceniają sytuację swojego gospodarstwa domowego** (wyniki z listopada 2022 r.): odpowiedzi „żyje się bardzo/dość wygodnie" udzieliło 54 proc. badanych, a „żyje się z pewnymi/dużymi kłopotami" - 42 proc. Warto przy tej okazji dodać, że stałe wydatki Polaków (żywność, mieszkanie, energia, transport) stanowią średnio ponad 50 proc. wszystkich wydatków.
- **Jaki będzie 2023 r. w gospodarce? Bardzo trudny.** Prognozy wskazują na wzrost PKB o ok. 0,7 proc. Poziom inflacji może wynieść średnio ok. 13-14 proc.
- Lepszy za to może być 2024 roku - ze średnią inflacją na poziomie 5-6 proc. i wzrostem PKB na poziomie 2-3 proc. W dłuższej perspektywie czasu Polska ma zdecydowanie szansę na powrót do gospodarczego rozwoju na poziomie sprzed pandemii.
- **Mimo wysokiej inflacji warto oszczędzać.** Choćby po to, aby w przypadku nieprzewidzianych trudności (na przykład utraty pracy) mieć pewność, że kwestie finansowe będą bezpieczne.

Małgorzata Starczewska-Krzysztoszek

Dr nauk ekonomicznych, wykładowczyni na Wydziale Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warszawskiego, członkini Rady Koalicji na rzecz Polskich Innowacji, Rady Naukowej Instytutu Innowacji i Odpowiedzialnego Rozwoju Innowo, członkini Towarzystwa Ekonomistów Polskich.

W gospodarstwach domowych o niższych dochodach, udział wydatków „stałych" jest znacznie wyższy niż średnie 50 proc.

Jak inflacja wpływa na naszą codzienność? Ekspertka wyjaśniła to na przykładzie. O ile więcej za hipotetyczne zakupy (towary i usługi oraz żywność) z 2019 roku trzeba było zapłacić w 2020, 2021 i 2022 roku? Liczby robią wrażenie!

Finanse osobiste pod kontrolą. 10 podstaw finansowych w rodzinie.

Jak powinien wyglądać 10-etapowy proces budowania solidnych podstaw finansowych? Wyjaśnień udzielił ekspert od finansów osobistych i rodzinnych!

1. WARTOŚĆ MAJĄTKU NETTO I CR

Wartość majątku netto to różnica między wartością naszego majątku i sumą zobowiązań - dobrze, kiedy jest na plusie. CR (ang. *current ratio*) to lepszy wskaźnik. Oblicza się go dzieląc miesięczne płynne zasoby (pensja, gotówka, poduszka finansowa) przez miesięczne płynne zobowiązania (raty kredytów, koszty życia). Jak interpretować wyniki? Idealnie, kiedy wartość wskaźnika jest wyższa niż 2. Sytuacja niepokojąca jest wtedy, gdy wartość oscyluje między 1 a 1,2. Wartość poniżej 1 to oznaka spadającej wartości majątku netto i sytuacja do poprawy.

2. BUDŻET DOMOWY

Dwie kluczowe części to regularne zapisywanie wydatków oraz ich planowanie. Następnie zderzamy plany i oczekiwania. Planując budżet domowy wiemy, jak rozkładają się nasze „koszyki" wydatków.

3. FUNDUSZ AWARYJNY

Pieniądze na nieprzewidziane wydatki, na „czarną godzinę". Uchroni od korzystania z chwilówek, odroczonych płatności czy kart kredytowych. Kwota 1000-2000 zł wydaje się wystarczająca.

4. DŁUGI

Zaciągamy kredyt lub korzystamy z płatności odroczonych ponieważ to lek na „ból płacenia". Co pomaga w walce z długami? Cofnięcie zgód marketingowych w bankach, unikanie płatności odroczonych, metoda kuli śnieżnej (podzielenie środków na spłatę zobowiązań tak, aby w pierwszej kolejności spłacić najmniejsze zobowiązanie).

5. FUNDUSZ BEZPIECZEŃSTWA

Ekwiwalent 3-6 miesięcznych kosztów. Rezerwa na trudną sytuację życiową (utrata pracy, leczenie itp.).

Łukasz Grygiel

Prawie 11 lat pracował w bankowości, 4 lata w korporacjach w obszarach *customer care, call center, customer experience*. W 2017 roku założył blog StoMonet o edukacji finansowej dzieci i młodzieży dla rodziców. Współautor programu łączącego elementy edukacji finansowej i logodydaktyki dla prywatnych szkół podstawowych.

Dobrym nawykiem jest przyjęcie założenia, że część dochodu (np. 10 proc.) traktujemy jako oszczędności i... zapominamy o nich w regularnych wydatkach.

6. CELE FINANSOWE, NAGRODY

Metoda WOOP. W jak Wish **(życzenie)** - sformułuj cel i zapisz na kartce (np. spłata kredytu). O jak Outcome **(wynik)** - jaki byłby najlepszy rezultat, jeśli się spełni Twoje życzenie (np. wolność od długów). O jak Obstacle **(przeszkoda)** - co jest największą przeszkodą, która powstrzymuje Cię od spełnienia życzenia (np. zamiast nadpłacać kredyt, wydam na konsumpcję). P jak **Plan** - co możesz zrobić, aby powstrzymać przeszkodę (np. 80 proc. nadwyżki budżetowej przeznaczę na spłatę długów).

7. EMERYTURA

Przeciętna emerytura w 2022 roku: 2545 zł (3184 zł - mężczyźni i 2128 zł - kobiety).

8. PRZYSZŁOŚĆ DZIECI

Edukacja finansowa ma kluczowe znaczenie (rozmowy, przykład „z góry", praktyka - konto, karta, książki i gry edukacyjne).

9. KREDYT HIPOTECZNY

Warto sprawdzić zmiany oprocentowania kredytu hipotecznego przy nadpłacie (sprawdź źródła poniżej).

10. INWESTYCJA

Kiedy warto? Posiadam fundusz awaryjny i poduszkę finansową, brak długów, oszczędzam na emeryturę.

PRZYDATNE ŹRÓDŁA

- Portal ZUS: www.zus.pl/portal/logowanie.npi.
- Blog o edukacji finansowej dzieci i młodzieży: stomonet.pl.
- Zbiór 43 maili prelegenta, zawierający karty pracy, materiały dla rodziców i dzieci w ramach edukacji finansowej: bit.ly/3XdByfQ.
- Kalkulator zmiany oprocentowania kredytu hipotecznego: finanse.uokik.gov.pl/kalkulator-zmiany-oprocentowania.
- Jeden z lepszych blogów o inwestowaniu: inwestomat.eu.
- Artykuł: dlaczego oszczędzanie jest ważniejsze niż inwestowanie: bilello.blog/2022/why-saving-is-more-important-than-investing.
- Newsletter prelegenta, gdzie można pobrać arkusz do monitorowania swoich finansów w 10 omawianych podczas wystąpienia obszarach: lukaszgrygiel.com/newsletter.
- Książka „Grosz do grosza", autor: Dan Ariely.

Czym skorupka za młodu nasiąknie... Jak o pieniądzach rozmawiać z dziećmi

Angelika M. Talaga

Neuropedagożka, trenerka rodziców i popularyzatorka nauki. Prywatnie mama dwójki. Przekształca swoją wiedzę oraz doświadczenie w narzędzia, metody i strategie dla rodziców pomocne w wychowaniu kreatywnych, przedsiębiorczych, samodzielnie myślących dzieci. Autorka podkastu Godmother.

Dlaczego warto dziecku przekazać część domowego budżetu?

Pierwsze kroki w edukacji finansowej dzieci? Kiedy zacząć?

Najlepszym czasem jest drugi rok życia. Dlaczego? Co prawda małe dzieci nie są zainteresowane pieniędzmi jako takimi. Ale edukacja finansowa to nie tylko operowanie pieniędzmi, ale także rozumienie pewnych rzeczy, procesów. Przykład? W dzisiejszych czasach jesteśmy bombardowani reklamami, także kierowanymi do bardzo młodych ludzi. Celem korporacji jest „produkowanie" przyszłego klienta. Dlatego można dzieciom tłumaczyć, czym jest reklama. To początek budowania prewencji związanej z „rzucaniem się w konsumpcję" napędzanej reklamami.

Czy system kar/nagród pieniężnych dla dzieci jest dobry?

To zależy. Jeżeli nie było wcześniej między nami a dzieckiem umowy, że konsekwencją złego zachowania może być kara finansowa - to jest niewłaściwe działanie. To nie tylko zawłaszczenie mienia, ale też cierpi zaufanie dziecka do kwestii własności i odpowiedzialności za własne rzeczy. Jeśli taka umowa była - to taka kara/nagroda jest w porządku. **Czy płacić za dobre oceny?** Zdecydowanie nie! Naszym celem jest to, aby dziecko chciało się uczyć, żeby to robiło dla siebie. **A co z obowiązkami domowymi?** Chcemy, aby dbało o siebie i dom, to za to więc nie płacimy. Ale możemy za nadprogramowe rzeczy np. odkurzanie samochodu. Wtedy co rok trzeba aktualizować katalog rzeczy, które są obowiązkiem dzieci (ładowanie zmywarki nie jest zadaniem 5-latka, ale 15-latka już tak).

Kieszonkowe: jak ustalać jego wysokość dla nastolatka?

Nie jestem fanką dawania kieszonkowego o stałej wielkości, bez żadnych restrykcji. Nie uczymy wtedy dzieci zarządzania swoimi finansami. Warto więc zrobić tabelkę wydatków na dziecko z kategoriami (przybory szkolne, zabawki, słodycze itd.). Cześć tych kategorii budżetu domowego warto „przekazać" dziecku np. słodycze. Uczy to odpowiedzialności i oszczędności.

Wielkie koncerny zatrudniają psychologów dziecięcych do tworzenia kampanii reklamowych (nie tylko produktów dziecięcych!). Robią to, aby „produkować" swoich przyszłych klientów.

Mądry rozwój dla HR: sprawdź nasze wydarzenia!

Jesteśmy meet&grow, zespołem realizującym projekty rozwojowe dla polskiego HR-u - w duchu mądrego rozwoju. Tworzymy platformy nawiązywania współpracy oraz wymiany poglądów i doświadczeń. Należą do nich nasze wyjątkowe, praktyczne wydarzenia - w tym Kongres Kadry, najważniejsze wydarzenie branży HR w Polsce. Poniżej sprawdzisz szczegóły tegorocznych edycji. Zachęcamy również do obejrzenia relacji z ubiegłorocznej edycji Kongresu Kadry »

KONGRES KADRY

Święto HR powraca w odświeżonej formule! Wiosenny Kongres Kadry to jeden dzień spotkania stacjonarnego oraz dodatkowe cztery dni tematyczne realizowane zdalnie. Jesienne wydarzenie zaś to nie tylko najlepsi od lat prelegenci - to także wieczorna gala połączona z wręczeniem nagród w pierwszej edycji naszego branżowego konkursu.

37. EDYCJA: ZAANGAŻOWANIE. TAJEMNICE I RECEPTY

29 maja - 2 czerwca: stacjonarnie + tematyczne ścieżki online

38. EDYCJA: HR 2030 – KIERUNKI, DROGOWSKAZY, PRZEWODNICY

23-24 października: stacjonarnie + bankiet i konkurs

Więcej informacji: stronakadry.pl/kongres-kadry

ZDROWIE I BENEFITY

Łączymy nasze wieloletnie doświadczenia realizacji projektów z obszarów dobrostanu (Forum Zdrowie Pracownika) i benefitów (meetbenefit) w jedną, spójną linię produktową Naszym celem jest budowanie i animowanie społeczności praktyków HR zajmujących się tymi obszarami.

1. EDYCJA: 6 MARCA (STACJONARNIE)
2. EDYCJA: 15 CZERWCA (ONLINE)
3. EDYCJA: 19 WRZEŚNIA (STACJONARNIE)
4. EDYCJA: 29 LISTOPADA (ONLINE)

Temat pierwszej edycji spotkania brzmi: **Liderki i ambasadorzy.** Będziemy mówić o tym, jak budować zaangażowanie w projekty benefitowe i wellbeingowe z wykorzystaniem ambasadorów projektu. Więcej na stronakadry.pl/zdrowie-i-benefity-1-liderki-i-ambasadorzy

Długi: jak sobie z nimi poradzić? Skuteczne metody prawne i finansowe

Długi to więcej niż zobowiązania pieniężne. Mają ogromny wpływ na to, jak się czujemy, na nasze zdrowie, relacje. Życie bez długów - lub z mądrym do nich podejściem - jest możliwe!

- **Dług staje się poważną sprawą, kiedy nie jesteśmy w stanie regulować swoich zobowiązań.**
- Są dwie skrajne podejścia: kredyty to zło vs. jeśli jesteś w stanie tym zarządzać to mogą być bardzo dobre dla ciebie. Najłatwiejsza droga nie wpadania w długi to ich nie zaciąganie. Ale często ludzie popadają w kłopoty nie z własnej winy (np. przez pandemię).
- Według eksperta **„dobre" są tylko kredyty związane z mądrym rozwojem.** To na przykład kredyt hipoteczny czy inwestycyjny, leasing - jeśli dają konkretną wartość. Wszystkie „chwilówki", pożyczki pozabankowe są „złe". Bardzo niebezpieczne są też karty kredytowe i odnawialne limity.
- **Musimy dobrze czuć się z kredytem.** Jeśli z jakimkolwiek obciążeniem czujemy się źle - nie powinniśmy go zaciągać. Swoje finanse powinnismy prowadzić zgodnie z nami.
- Przy zaciąganiu kredytu „na mieszkanie" warto pomyśleć o tym, jak chcemy żyć. Może będziemy chcieli zmienić miejsce zamieszkania, pobyć trochę w różnych miastach itd.
- Jeśli mobilność nie jest taka ważna to ekspert uważa, że **mimo wszystko lepiej wziąć kredyt na mieszkanie i - jeśli to możliwe - nadpłacać go,** niż wynajmować i zbierać na własne mieszkanie.
- Ekspert ma za sobą własną historię wychodzenia z ogromnych długów. Czego się z tej lekcji nauczył? Ważna jest cierpliwość, to maraton, w którym kluczowe jest trzymanie się planu.
- Dodatkowe pieniądze na spłatę zobowiązań można znaleźć we... własnej „szafie", czyli już posiadanych zobowiązaniach i produktach finansowych. To na przykład zwroty ubezpieczeń, czy prowizji bankowych.
- **Dziś dostępnych jest dużo rozwiązań restrukturyzacyjnych i upadłościowych.** Warto szukać rozwiązań, które pomagają się dogadać z bankiem czy inną instytucją, której jesteśmy winni pieniądze. To ważna myśl: nigdy nie jest beznadziejnie źle, warto szukać pomocy i sposobów wyjścia z zadłużenia.

Piotr Bijański

Prezes i twórca sieci kancelarii Twój Prawnik 24. Przedsiębiorca, który aktywnie inwestuje na rynku nieruchomości i start-upów. Wyszedł z długów na poziomie 1,5 mln zł. Pomaga firmom oraz osobom prywatnym radzić sobie z ich trudnymi sytuacjami finansowymi.

Chcesz skorzystać z pomocy? Dla uczestników Festiwalu, pierwsza konsultacja na twojprawnik24.pl jest bezpłatna! Polecamy też nowy kanał edukacyjny eksperta: Przedsiębiorca na Prostej

Dwie strony monety. Komu i dlaczego pieniądze dają szczęście

Czy pieniądze dają szczęście? A może zakupy dają szczęście? A może sam fakt posiadania pieniędzy daje szczęście (bo czujemy się bogaci)? Ekspertka odpowiada!

- Czy pieniądze dają szczęście? A może zakupy dają szczęście? A może sam fakt posiadania pieniędzy daje szczęście (bo czujemy się bogaci)?
- **Paradoks Easterlina.** Jeśli badasz ludzi w jednym momencie to osoby bardziej zamożne deklarują, że są bardziej szczęśliwe. Ale jeśli badasz ich po jakimś czasie i sprawdzasz, czy wzrost/spadek dochodu wpływał na poczucie szczęścia to okazuje się, że nie ma takiego związku.
- **Poczucie szczęścia jest silnie determinowane genetycznie** - i mało zależy od tego, ile zarabiamy.
- Ale: związek między dochodem i szczęściem istnieje, i jest silniejszy w krajach mniej zamożnych. Dodatkowo w krajach zamożnych obserwujemy generalnie większe poczucie szczęścia.
- **Dlaczego pieniądze dają szczęście? Jako zamożne osoby (zwykle) cieszymy się wyższym statusem społecznym** - za pomocą pieniędzy możemy osiągać różne, widoczne na zewnątrz cele, zyskując szacunek u innych ludzi. **Pieniądze dają większe poczucie kontroli nad własnym życiem** - co będziemy dziś robić, gdzie pojedziemy na wakacje itd. **To także łatwiejsze radzenie sobie z przeciwnościami losu.** Nie musimy się martwić czy uda nam się przeżyć kolejny miesiąc. Pieniądze redukują nieszczęście. Dają szczęście, bo umożliwiają pomoc innym. Czujemy się szczęśliwsi, kiedy wydajemy pieniądze na kogoś, niż na siebie.
- **Kiedy jednak szczęścia nie dają? Gdy rządzą nami wygórowane ambicje, oczekiwania** - aspiracje rosną, mamy coraz większe ambicje, wiecznie „gonimy za króliczkiem", który stale ucieka. Także wtedy, gdy osiągamy już cel (np. zakup auta), aby po chwili postawić sobie nowy (jeszcze lepsze auto), bo pierwszy przestał być atrakcyjny. **To tak zwany „kierat hedonistyczny".**

Agata Gąsiorowska

Jest doktorką psychologii i zarządzania oraz doktorką habilitowaną psychologii. Pracuje jako profesor nadzwyczajny w Centrum Badań nad Zachowaniami Ekonomicznymi Wydziału Psychologii Uniwersytetu SWPS we Wrocławiu. Autorka książki pt. „Psychologiczne znaczenie pieniędzy".

Biżuteria, nowy samochód nie budują poczucia szczęścia na dłuższą metę. Poprawiają chwilowo nastrój. Co więc robić, aby pieniądze dawały szczęście? Za ich pomocą spędzać więcej czasu z bliskimi, budować nowe doświadczenia, pomagać innym ludziom.

Cztery postawy wobec pieniędzy. Która jest najbliższa Tobie?

1. Osoby, które umieją zarządzać pieniędzmi, ale uważają, że dają one przewagę, szacunek. Wciąż się obawiają, czy mają ich wystarczająco dużo.
2. Osoby, które wierzą w symboliczne znaczenie pieniędzy, ale nie potrafią nimi zarządzać, mają „dziurawe kieszenie". Będą stale nieszczęśliwe, zakładają, że inni ludzie nie szanują ich, bo nie mają pieniędzy.
3. Osoby, które traktują pieniądze czysto neutralnie, jako narzędzie, zasób. Pieniądze trzeba zarabiać i wydawać, a nie kochać czy nienawidzić. Świetnie nimi zarządzają.
4. Osoby, które nie przejmują się, że nie mają pieniędzy. „Łatwo przyszło, łatwo poszło". Jak nie ma pieniędzy, trzeba sobie radzić jakoś inaczej.

Największy potencjał do tego, aby czuć się szczęśliwym daje postawa numer 3. Największym wyzwaniem jest postawa numer 2.